

<https://youtu.be/-jBJGbAyJaI>

ΤΙΤΛΟΣ : Τα τρία μεγάλα θέματα που αποτελούν την Αχίλλειο πτέρνα στην προσπάθεια για αγροτική ανάπτυξη στη Σαντορίνη

**ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΜΑΡΚΟΥ ΚΑΦΟΥΡΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΚΥΚΛΑΔΩΝ –
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΝΩΣΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΘΗΡΑΪΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΣΤΗΝ
ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΕΟΣΟΕ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2025,**

Καλησπέρα σας,

Κύριε Υφυπουργέ, κ Γενικέ Γραμματέα του ΥΑΑΤρ κ. Πρόεδρε της ΚΕΟΣΟΕ , κ. φίλε Διευθυντή της ΚΕΟΣΟΕ Παρασκευά Κορδοπάτη, συνάδελφε γεωπόνε κ. Γιώργο Σκοπελίτη , κ. Πελεκένο εκπρόσωπε του Δήμου Θήρας , συνάδελφοι των αμπελουργικών περιοχών της χώρας μας και συνάδελφοι στη Διοίκηση της ΚΕΟΣΟΕ, σας καλωσορίζουμε στον τόπο μας και πραγματικά είναι μεγάλη η χαρά μας που μας τιμάτε με την παρουσία σας.

Φίλες και φίλοι,

Κατ' αρχάς θα ήθελα να συγχαρώ την ΚΕΟΣΟΕ για αυτή την πρωτοβουλία, που αφορά ερευνητικό και επιστημονικό πρόγραμμα , αλλά έρχεται ως συνέχεια του πετυχημένου συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στα Ιωάννινα τον Μάιο του 2024, στο οποίο βγήκαν τα συμπεράσματα για το πώς και που θα πρέπει να πορευτεί ο αμπελουργικός χώρος , ώστε να σχεδιάσουμε και να εφαρμόσουμε μια Εθνική Στρατηγική για να εξασφαλίσουμε την βιωσιμότητα της αμπελοκαλλιέργειας στη χώρα μας, που σήμερα κάτω από τις πιέσεις και τις συνθήκες της κλιματικής αλλαγής αντιμετωπίζει μεγάλο θέμα βιωσιμότητας.

Θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντική η επιλογή σας να οργανώσετε αυτή την Ημερίδα στο νησί μας, καθώς ως τοπικοί παράγοντες και της πολιτικής και της παραγωγής, μας δίνεται μια πολύ μεγάλη ευκαιρία να αναπτύξουμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζει τόσο η αμπελουργία όσο και η οινοποιία στο νησί της Σαντορίνης , προβλήματα που για πρώτη φορά μας κάνουν τόσο απαισιόδοξους ,αφού κινδυνεύει και η ύπαρξή τους.

Να μου επιτρέψετε, για να σας κάνω κοινωνούς της προσπάθειας μας, η οποία έχει βάθος χρόνου δεκαετίες, να κάνω μια μικρή ιστορική αναδρομή στο παρελθόν, ώστε να δούμε από που ξεκινήσαμε, ποιες συνθήκες και πως λειτούργησε κυρίως η συλλογικότητα και ο συνεργατισμός.

Το 1911 ιδρύθηκε το Ταμείο Αμύνης Οينوπαραγωγής Θήρας με τον πρώτο Νόμο του Βενιζέλου περί Αγροτικών Συνεταιρισμών.

Το 1947 έχουμε μετεξέλιξη αυτού του Ταμείου με το Νόμο περί Αναγκαστικών συνεταιρισμών και **ιδρύεται η Ένωση Συνεταιρισμών Θηραϊκών Προϊόντων** , όπου έχει μέλη 14 Πρωτοβάθμιους Αναγκαστικούς Συνεταιρισμούς ένα σε κάθε χωριό , 13 στην Σαντορίνη και ένα στο νησάκι της Θηρασίας.

Το 1949 – 1952 η τότε νεαρά Ένωση δημιουργεί τις δύο παραγωγικές μονάδες για να στηρίξει την παραγωγή των αγροτών η οποία ήταν αντικείμενο κερδοσκοπίας.

Το 1949 δημιουργείται το οινοποιείο στη Θήρα, εκεί που στεγάζεται το σημερινό Δημαρχείο και το **1952 λειτουργεί το πρώτο συνεταιριστικό κονσερβοποιείο μεταποίησης ντομάτας**. Έτσι συμπληρώνεται ένα σύνολο εννέα εργοστασίων εκείνη την εποχή μεταποίησης της βιομηχανικής ντομάτας.

Το 1956 όμως έρχεται ο καταστροφικός σεισμός της Αμοργού . Καταστρέφονται οι υποδομές και οι παραγωγικές μονάδες στο νησί με αποτέλεσμα οι άνθρωποι κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες, αναγκάζονται να πάρουν το δρόμο της μετανάστευσης κυρίως στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και στο εξωτερικό.

Αντιλαμβάνεστε ότι σε αυτό τον τόπο μένουν η Ένωση και κάποιοι παραγωγοί που είχαν δικές τους κίναβες για να αναλάβουν το βάρος να διατηρήσουν την παρακαταθήκη που υπήρχε , τις παραδοσιακές καλλιέργειες και κυρίως να διατηρηθεί ο αμπελώνας μέχρι σήμερα.

Αρχές του 1970 η ΕΣ Θηραϊκών Προϊόντων χάρη στην εξαιρετική επιστήμονα και άνθρωπο κ. Σ. Κουράκου, κατοχυρώνει θεσμικά τη Ζώνη ΟΠΑΠ των κρασιών της Σαντορίνης και βέβαια θεσμοθετείται η γεωγραφική ζώνη πάνω στα νησιά Θήρα και Θηρασιά, στα οποία μπορεί να παράγεται οίνος ΟΠΑΠ.

Το 1985 η Ένωση Συνεταιρισμών κάνει την πρώτη εμφιάλωση ποιοτικού κρασιού, παράγει την πρώτη ετικέτα ΟΠΑΠ και εδώ πρέπει να αποκατασταθεί μία αλήθεια.

Πολλά χρόνια πριν δραστηριοποιηθεί στο νησί ο Γιάννης Μπουτάρης , την πρώτη εμφιάλωση οίνου ΟΠΑΠ Σαντορίνη την έκανε η Ένωση, φάνηκαν τα αποτελέσματα στην αγορά και αυτός ήταν ο λόγος που δημιούργησε την επιχείρησή του ο Κωνσταντίνος Μπουτάρης στο Μεγαλοχώρι της Σαντορίνης..

Το 1989 ξεκινάμε την κατασκευή το σημερινού οινοποιείου που βρισκόμαστε σήμερα. Είναι το πρώτο σύγχρονο βαρυτικό οινοποιείο και το λέω αυτό γιατί η φιλοσοφία, οι δεξιότητες των απλών ανθρώπων της εποχής είχαν καταφέρει να στήσουν τα περισσότερα οινοποιεία σε αυτό τον τρόπο λειτουργίας , αλλά δεν ήταν σε αυτή τη μορφή αλλά παραδοσιακές κίναβες.

Το 1992 η Ένωση μαζί με τα τοπικά οινοποιεία που είχαν μείνει, φτιάχνουν για πρώτη φορά ένα κοινό όργανο, άτυπο , μη θεσμικά κατοχυρωμένο , την Τοπική Διεπαγγελματική Οργάνωση Οίνου και Αμπέλου Σαντορίνης και βγαίνουμε από κοινού στις αγορές παρουσιάζοντας την σύγχρονη Σαντορίνη, πρωτοπόροι λοιπόν από κάθε άλλη αμπελουργική περιοχή της χώρας.

Το 1999 ξεκινάμε την λειτουργία του Οινοτουριστικού Κέντρου που μας περιβάλλει , ένας χώρος που σηματοδοτεί όχι μόνο την παραγωγή αυτού του νησιού αλλά καθίσταται και ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα στο νησί, αφού είναι πολύ ελκυστικό για χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο.

Στον τομέα του αμπελιού, που μας πληγώνει , που έμενε πίσω και είδαμε πολύ νωρίς τις ανάγκες των γερασμένων πρέμνων, της μικρής παραγωγής , δημιουργούμε το 2001 το φυτώριο όπου κατ' εξαίρεση παίρνουμε άδεια παραγωγής αυτόριζων μοσχευμάτων το οποίο εγκαθίσταται στην περιοχή Καμάρι , και ξεκινάμε την πρώτη οργανωμένη αναδιάρθρωση του αμπελώνα της Σαντορίνης όπου από τότε και μέχρι σήμερα έχουν αναδιαρθρωθεί περισσότερα από 3000 στρέμματα .

Το 2002 δίνουμε μια μεγάλη μάχη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου μαζί με την αείμνηστη κα Σταυρούλα Κουράκου κατοχυρώνουμε την ονομασία του VINSANTO , μια προσπάθεια και μια επιτυχία που δεν ήταν καθόλου εύκολη , καθώς είχαν προηγηθεί οι Ιταλοί οι οποίοι είχαν τα δικά τους συμφέροντα με και δεν ήθελαν άλλη χώρα να έχει το ίδιο όνομα.

Το 2008 – 2009 με πολύ συντονισμένες προσπάθειες , τεχνοκρατικές προτάσεις , εξαιρούμε από το οριζόντιο μέτρο της επιδότησης της εκρίζωσης των αμπελώνων , τον αμπελώνα της Σαντορίνης , μια μάχη που αν είχε χαθεί ενδεχομένως σήμερα να μην είχαμε αμπέλια.

Το 2010 σε συνεργασία με Το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο κατοχυρώνουμε την ΦΑΒΑ ως προϊόν Ονομασίας Προέλευσης και το 2013 κατοχυρώνουμε το NTOMATAKI μας που μπαίνει στον κατάλογο της ΕΕ των ΠΟΠ προϊόντων και ήταν το 101^ο ελληνικό ΠΟΠ προϊόν στην ΕΕ.

Το 2015 η Ένωση αναστηλώνει το παλιό εργοστάσιο του 1952, το κονσερβοποιείο . Πετύχαμε να το συντηρήσουμε με έμφαση και σεβασμό στην αρχιτεκτονική του κτιρίου που ήταν ένα πρότυπο δείγμα της τότε βιομηχανικής μορφής σχεδίων . Αυτό που πετυχαίνουμε είναι ότι βρίσκουμε την κυψέλη και την φωλιά, όπου θα στεγάζουμε πλέον τα παραδοσιακά προϊόντα της Σαντορίνης όπως τη ΦΑΒΑ, το NTOMATAKI, το ΚΡΑΣΙ , το ΛΑΔΙ .

Το 2018 ξεκινάνε οι εργασίες του δεύτερου NTOMATAΔΙΚΟΥ στην Βλυχάδα, το οποίο ήδη είναι έτοιμο, αλλά η πρόσφατη κρίση έχει αναστείλει την λειτουργία του , όπου φιλοδοξούμε να γίνει ο χώρος του κρασιού, αλλά και του πολιτισμού στην Νότια πλευρά της Σαντορίνης.

Το 2019 για πρώτη φορά η τιμή του σταφυλιού ενισχύεται από το πλεόνασμα που διανέμουμε για πρώτη φορά στους παραγωγούς.

Το 2024 με αποκλειστικά δικούς μας πόρους , καθώς δεν υπήρχε δυνατότητα αξιοποίησης εθνικών ή ευρωπαϊκών κονδυλίων , κατασκευάζουμε και λειτουργούμε το πρώτο σύγχρονο συνεταιριστικό ελαιουργείο . Ήδη έχουμε τυποποιήσει τα προϊόντα μας, το extra παρθένο ελαιόλαδο, του οποίου οι μετρήσεις και αναλύσεις απέδειξαν ότι πρόκειται για ένα προϊόν υγείας πλούσιο

σε πολυφαινόλες και αντιοξειδωτικά, το οποίο μπορεί να διατίθεται ως φαρμακευτικό προϊόν.

Αυτό, ήταν ένα συνοπτικό ταξίδι δεκαετιών από το 1911 έως σήμερα και με μεγάλη μου λύπη οφείλω να καταθέσω ότι όλο αυτό το οικοδόμημα , όλη αυτή η λειτουργία , η οργάνωση , οι επιτυχίες που προέκυψαν μέσα από την συλλογικότητα και μέσα από τον Συνεργατισμό, κινδυνεύουν.

Και κινδυνεύουν από τις διαχρονικές αν θέλετε ελληνικές παθογένειες, αλλά κυρίως κινδυνεύει από την πρόσφατη κλιματική αλλαγή και τις συνέπειές της που ιδιαίτερα εδώ στην νότια Ελλάδα και κυρίως στα νησιά μας , η ξηρασία και η ερημοποίηση έχει δείξει το πιο σκληρό της πρόσωπο και για τρίτη συνεχόμενη χρονιά ζούμε τραγικές καταστάσεις.

Να αναφέρω τρία μεγάλα θέματα τα οποία αποτελούν την Αχίλλειο πτέρνα όλης αυτής της προσπάθειάς μας , μας υπονομεύει και υπονομεύει αυτή την ίδια την ύπαρξή μας.

- **Η έλλειψη του χωροταξικού σχεδιασμού** . Δυστυχώς η πολιτεία μας ως χώρα από την σύστασή μας έδειχνε πάντοτε μια αλλεργία στο να έχουμε μια χωροταξική τακτοποίηση και εδώ θέλω να επισημάνω ότι , «προς τιμήν της, αυτή η Κυβέρνηση και δεν μιλάω σαν πολιτικός αλλά σαν άνθρωπος της παραγωγής, έφερε την σύνταξη των ειδικών και τοπικών πολεοδομικών σχεδίων , ώστε να μπει μια τάξη στην ελληνική περιφέρεια . Ο καθένας να ξέρει τη ζώνη του και να μπορεί να αναπτυχθεί χωρίς ανταγωνισμούς και ισόρροπα.

Ωστόσο, επειδή στην Ελλάδα υπάρχουν οι λύσεις του ποδαριού , το 2012 επειδή τότε είχαμε μεγάλη επιθυμία να προστατευτεί ο αμπελώνας και να φτιαχτεί ένα Προεδρικό Διάταγμα , δεν έγινε ένα Προεδρικό Διάταγμα με Ζώνες όπως θα έπρεπε , αλλά "έγινε ένα Προεδρικό Διάταγμα όπου προέβλεπε «απαγόρευση οικοδόμησης σε συσχέτιση με την καλλιέργεια» και αυτό τι αντανάκλαστικά δημιούργησε? *Ποινικοποίηση της καλλιέργειας στους απλούς κατοίκους*. Και με δεδομένο ότι πολλές εκτάσεις ήταν εκκλησιαστικά ή μοναστηριακά , όλα αυτά αποσύρθηκαν από την παραγωγή ώστε μετά, να αποκτήσουν κάποια στιγμή οικοπεδική αξία. Και αντί να πετύχουμε τα αποτελέσματα της προστασίας , πριν την εφαρμογή αυτού του σχεδιασμού , έχουμε 25% μείωση του αμπελώνα, των καλλιεργούμενων εκτάσεων , 66,7% μείωση των εκτάσεων της καλλιέργειας ντομάτας , 75,7% μείωση της έκτασης καλλιέργειάς της φάβας και κατά 72,8% μειώθηκαν τα λίγα στρέμματα της πατάτας. Και αυτό γιατί ο σχεδιασμός δεν ήταν σωστός. Και πολύ φοβάμαι ότι οι προτάσεις που ήρθαν από το ειδικό πολεοδομικά και πρόσφατα κατατέθηκαν όσο καλοπροαίρετοι και να είμαστε φοβάμαι τα ανοιχτά παράθυρα. Δεν νοείται να υπάρχει γη υψηλής παραγωγικότητας και να αφήνει ανοιχτά παράθυρα για χώρους αναψυχής. Είναι ο Δούρειος ίππος ώστε μέσα σε αυτό που λέμε προστατευόμενο αμπελώνα, να φτιάξουν σε δεύτερο χρόνο ότι χρειαστεί. Εμείς οι παλιοί θυμόμαστε με τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα, στο σιτοβολώνα της Ελλάδας τα χρήματα πήγαιναν σε χώρους αναψυχής.

➤ **Δεύτερο μεγάλο θέμα είναι η ξηρασία και αυτό που λέμε κλιματική κρίση.**

Δυστυχώς στο γεωγραφικό πλάτος της Νοτίου Ελλάδας και κυρίως στα νησιά μας οι συνέπειες είναι καταστροφικές. Για τρίτη συνεχόμενη χρονιά το ύψος της βροχής είναι μικρότερο και από τη Β Αφρική. Είναι υποσαχάριας περιοχής . το άνυδρο της Σαντορίνης ήδη μπορούμε να πούμε ότι πέθανε. Εάν δεν φροντίσουμε και δεν λάβουμε μέτρα να αρδεύουμε τις καλλιέργειες , θα μείνουν μόνο μια ανάμνηση. Είναι ανάγκη να οδηγηθούμε σε τεχνικές λύσεις και χαιρετίζω την παρουσία του Γ.Γ. κ. Παπαγιαννίδη ο οποίος είναι ο υπεύθυνος ευρωπαϊκών πόρων για ανάλογα θέματα. Κάνουμε τεράστιες προσπάθειες να μη χάνεται ούτε μια σταγόνα νερό. Είτε όμβρια είτε νερά των βιολογικών καθαρισμών τα νερά αντί να πηγαίνουν στην θάλασσα να οδεύουν προς άρδευση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και κυρίως του αμπελώνα. Είμαστε στη φάση των τελικών μελετών.

➤ **Τρίτο και εξ ίσου σημαντικό θέμα είναι η έλλειψη ελεγκτικών μηχανισμών.**

Για να καλύψουμε την ζημιά που υπέστησαν οι αμπελοκαλλιεργητές φέτος πληρώσαμε με τιμή βάσης το σταφύλι 9€/kg . Αντιλαμβάνεστε ότι με αυτά τα νούμερα κανένα οينوποιείο δεν μπορεί να είναι βιώσιμο. Όμως προσπαθούμε να δώσουμε το κίνητρο της αμπελοκαλλιέργειας διαφορετικά θα εγκαταλειφθεί. Και εδώ θέλω να βάλω και ένα σοβαρό θέμα του ΕΛΓΑ που ενώ έχουμε ιστορικά μείωση ιδίως τα τρία τελευταία χρόνια της τάξης από -70% έως - 85%, έχουμε στρεμματικές αποδόσεις 50 – 80 κιλά , εν τούτοις δεν αποζημιώνεται η χαμηλή παραγωγή καθώς έχει εφευρεθεί από την υπόλοιπη Ελλάδα η αιτιολογία της ακαρπίας.

Μα δεν γίνεται να έχουμε μια μόνιμη ακαρπία σε αυτό τον τόπο.

Στις συνθήκες αυτές αν και θα έπρεπε να έχουμε βάλει ένα μέτρο και ένα όριο ακόμη και στην ίδρυση οينوποιείων, είναι όλα ξεχειλωμένα. Δεν μπορούμε να επιδοτούμε ακόμη νέα οينوποιεία όταν δεν υπάρχει σταφύλι. Και η συνέπεια του να μην υπάρχει σταφύλι δυστυχώς οδηγεί πολλούς σε κακές πρακτικές, να το πω ευγενικά, της μαύρης αγοράς, του παραεμπορίου που σκοτώνει την υγιή και τίμια επιχείρηση και την παραγωγικότητα.

Είναι πολύ εύκολο να εντοπιστεί. Όταν αποδεδειγμένα έχουμε σε μέσους όρους αμπέλια με παραγωγή 60 -70 κιλά, κάποια αμπέλια να παρουσιάζουν στρεμματικές αποδόσεις και να δηλώνουν 700 και 800 κιλά.

Κυρίες και κύριοι

Αυτή είναι η κατάσταση και έχω χρέος να την επισημάνω με τον πλέον απόλυτο τρόπο ώστε να ευαισθητοποιήσω όλους όσους μπορούν να συντρέξουν.

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω κύριε Υφυπουργέ για την παρουσία σας, κύριε Γενικό Γραμματέα η παρουσία η δική σας πραγματικά σηματοδοτεί το ενδιαφέρον σας .

Εγώ όταν πηγαίνω κάπου δύο πράγματα προσέχω. Αν αυτός που μιλάω με ακούει και το δεύτερο αν με καταλαβαίνει. Και εσείς και ο κ. Υφυπουργός ακούσατε και καταλάβατε . Εάν δρομολογήσουμε τον σχεδιασμό που έχουμε , νομίζω θα αφήσετε το αποτύπωμά σας. Θα ανοίξουμε το παράθυρο της ελπίδας για τον πλέον ιστορικό αμπελώνα της χώρας μας. Για μας το αμπέλι δεν είναι απλά μια παραγωγική μονάδα. Είναι ένα πολιτιστικό αγαθό, αλλά κυρίως είναι ένα πολιτιστικό περιβάλλον. Είναι ένα μοναδικό φυσικό περιβάλλον που θα έπρεπε να προστατεύεται από την UNESCO. Ο πρωτογενής τομέας το αμπέλι και το κρασί ανεβάζει το επίπεδο του τουρισμού μας.

Κλείνοντας θα πρέπει να επισημάνω ότι οι ιδέες του συνεργατισμού στην Σαντορίνη παραμένουν ζωντανές , θέλουμε να στηρίξουμε τον παραγωγό ουσιαστικά και όχι με εντυπωσιασμούς.

Κύριοι του ΥΑΑΤρ σας καλούμε να είσαστε δίπλα στην αγωνία μας και στην προσπάθεια που κάνουμε και σας ευχαριστούμε.

Για τους υπεύθυνους του προγράμματος , να ξέρετε ότι πάντα στηρίζαμε την έρευνα , την συνεργασία με τα ερευνητικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα .

Άσχετα με το θέμα της ημερίδας αν συμφωνούμε, η διαφωνούμε με τα μη αλκοολωμένα κρασιά η έρευνα πρέπει να γίνεται, να υπάρχει σχέση δυνατή μεταξύ παραγωγής Πανεπιστημίων και Ερευνητικών ιδρυμάτων για να πάμε μπροστά σαν χώρα.

Σας ευχαριστώ.